

Com criar ovelles i cabres a petita escala, i no cabrejar-se

01. Ramat d'ovelles pasturant

Hi ha qui es planteja mantenir quatre cabres i ovelles pel gust de veure-les créixer, per aprofitar-ne la llana, la carn o la llet. Hi ha qui fins i tot prioritza la seva funció com a petits jardiners del bosc i així rebaixar la càrrega vegetal de cara a possibles incendis. L'autor ens dóna algunes perspectives a tenir en compte si ens hi volem posar. Ho escriu tal com raja, partint de la seva experiència, lluny de voler fer un article científic; de fet, tal com diu ell, ni tan sols és políticament correcte.

TEXT. EDU BALSSELLS, PASTOR. IMATGE: ISABEL VILLENA

artim de la base que el món de la ramaderia és un món complex, multidimensional, on hi intervenen infinits factors com en la vida mateixa. No són matemàtiques (ni falta fa que ho siguin), quelcom quadriculat que respon a uns patrons fixes i inamovibles, però sí que hi ha uns mínims coneixements que cal tenir presents a l'hora d'embarancar-se a criar cabres o ovelles. Des del meu punt de vista és necessari tenir molt clars tres factors que malauradament no podré desenvolupar en profunditat per qüestions de forma, però que anomeno perquè cadascú es senti lliure d'indagar-hi en profunditat i aventurar-se a descobrir el meravellós món de la cria de bestiar: alimentació, salut i reproducció.

El punt de partida

Partim de la base que tenim una “finqueta”, un tros de terra, un hortet, una parcel·la de bosc que potser ni tan sols en som amos, sinó masovers, llogaters o passavolants... El cas és que ens interessa tenir quatre ovelles o quatre cabres. En aquest moment és important plante-

jar-nos en el fons, per què volem tenir aquestes quatre bèsties: per a mantenir “neta” la finca? Per a fer quatre formatges? Per a menjar un cabrit per Nadal? Per a fer-nos un matalàs de llana?

I és que no serà mai el mateix aprofitar un bosc amb una cabra de muntanya, com per exemple la cabra blanca de Rasquera (única raça caprina considerada autòctona de Catalunya), que ens donarà un cabrit (o dos si bessona), però no ens farà llet ni per un cola-caó, que si posem una cabra murciana-granadina hiper-mega-seleccionada que, pobreta, arrossega aquelles mamelles plenes de llet i que amb prou feines podrà sortir a caminar...

Tampoc és el mateix tenir ovelles que cabres. La cabra us diria que és la vaca dels pobres, que d'un esbarzer te'n fa llet, té unes peculiaritats que la fan diabòlica, molt més llesta, àgil, caminadora, buscavides, s'emparra on calgui, busca forats on convingui, salta aquell filat que tant t'ha costat fer per protegir l'hort... I no tot ho fa la gana, perquè pot presentar aquests comportaments

encara que estigui farta de menjar, és un comportament com innat... En canvi l'ovella és un animal més beneït, més tossut, no sé si menys intel·ligent, però amb menys caràcter, més gregària, factors que depenen també de les races i sobretot del maneig i de com s'ha criat. És a dir que hi ha evidentment factors genètics a tenir en compte, perquè tenim ovelles sense llana i cabres de “muntanya” de la qual se n'aprofita la llet.

Si més o menys ja esteu decidits a tenir alguna cabra o ovella (ai! Innocents!) us recomano que agafeu bestiar del terreny, del país, busqueu al pastor més proper per comprar-n'hi. Penseu si voleu comprar animals joves (xaies i cabrides) i tingueu en compte que evidentment no serà arribar i moldre perquè necessiten un període d'adaptació. El bestiar jove és com tot: s'adapta més ràpid als canvis que no pas si agafeu cabres o ovelles fetes, que notaran més el canvi. No vol dir que hagin d'anar malament (ni molt menys); la dita diu “la cabra es de donde nace y la oveja de donde paca”. Penseu

que si compreu una cabra acostumada al pa sec, a estar tancada tot el dia, us agrairà que la traieu a pasturar, però s'aprimarà perquè no "sabrà" buscar-se la vida (insisteixo que no són matemàtiques ni veritats absolutes, disculpeu).

Ens arremanguem i ens hi posem

Les cabres i les ovelles, com animals que són, tenen unes necessitats bàsiques que molts voldríem tenir ben cobertes per a nosaltres: menjar, dormir, companyia i reproduir-se... malauradament hi ha qui li aporta aquestes necessitats vitals tancades en granges sota sistemes d'explotació intensiva, i sí, produeixen, però què tal si fem tot el possible perquè a part de menjar, dormir i reproduir-se puguin desenvolupar tots els seus comportaments vitals com si fossin en llibertat? Poder jaure on els plagui, prendre el sol, mullar-se sota la pluja, emparrar-se, menjar-se un bolet, estossar-se, perseguir les femelles en zel, competir per ser el mascle dominant, per exemple. Ara bé, donar-los aquestes oportunitats no significa oblidar-se del bestiar i deixar-lo campant a l'aire lliure confiant que ja s'espavilaran pel seu compte.

Hem de tenir molt clar que la cria de bestiar, encara que sigui a petita escala, és una responsabilitat. Podem tenir la mentalitat que "ja es buscaran la vida", però llavors no ens exclamem quan saltin a l'hort del veí o quan després de tenir durant dos anys una ovella encara no hagi parit, o que llavors se'ns acudeixi que potser cal esquilar-la perquè és agost i estem a 40°... El més recomanable és fer-los un corralet (un lloc on poder refugiar-se en cas de pluja o neu) i on poder donar-los el menjar complementari en cas que sigui necessari, un lloc on sempre hi trobin aigua neta i sal. La

sal pot ser natural de mina o uns blocs comercials que a part de potassi contenen altres minerals dels quals en poden tenir mancances (especialment seleni). És un bon recurs per si mai decideixen fotre el camp i no tornar, com a mínim que sàpiguen que sempre hi haurà un lloc amb aigua i sal que les espera...

I és que a més de la reproducció (tindrem sempre els mascles amb les femelles o els separarem? la cria s'alimentarà de la llet de la mare fins al sacrifici o li donarem biberons de llet artificial?) i la sanitat (coneixem els conceptes bàsics sobre la salut i benestar dels animals?), l'altre tema fonamental és l'alimentació.

Omplir el pap

Hi ha tants tipus d'explotacions com tipus de ramaders i pastors hi ha. "Cada maestrillo con su librillo", però és evident que una cabra o una ovella necessiten menjar, i si no el troben al defora durant la pastura, doncs caldrà aportar-lo al corral, a les menjadores, siga en forma de farratge o de cereals (ordi, blat de moro, civada, pèsols...) o pinsos concentrats. Hem de tenir en compte que són animals herbívors que necessiten fibra per remugar, i que si els aportem la seva ració de proteïna o energia amb cereals o pinsos, caldrà també donar-los palla o farratge per activar el remuc... Insisteixo que no són matemàtiques. Les ovelles i les cabres són animals herbívors capaces d'aprofitar gairebé la totalitat dels recursos "farratgers" disponibles de manera silvestre en el nostre entorn, siguin esbarzers, arínjols, brucs, jonça, matabous, heura, fenàs, roures, alzines, aglans, coscons, i evidentment totes les espècies farratgeres que se semblen com alfals, ray-grass, civada, veça, etc. Ni tan sols m'atreveixo a dir que no

siguin capaces de menjar-se un boix, tot i que encara no ho he vist, però no, no mengen pins i caguen bolets. Tenen unes necessitats de proteïna, energia i fibra i cada espècie vegetal o cada fruit els aporta en major o menor mesura aquesta dieta "equilibrada" que els aportarà benestar i el mantindrà com un animal "productiu" per a l'autoconsum, o un animal trist i malalt. Les ovelles i les cabres poden trobar tot allò que necessiten (energia, proteïna i fibra) en el defora, sense necessitat de comprar res, ni un gra d'ordi, però insisteixo també, que cada explotació és un món i cadascú sap lo seu.

No és el mateix tenir una finca tancada (i per tanques s'accepten malles elèctriques, mallassos d'obra, somiers i palets...) amb camps de ray-grass, trepa-della, boscos de roures, basses d'aigua

La cria de bestiar, encara que sigui a petita escala, és una responsabilitat

crystal·lina, etc. en què els animals poden aixafar i menjar el que els vingui de gust, que no pas tenir un bosc de pins amb romanís, coscons i argelagues, en què els animals miraran el cel clamant pietat.

Tampoc serà mai el mateix un animal amb unes necessitats de producció altes, com per exemple una ovella que hagi parit dos xais, a una cabra que no està ni prenyada, o una xaia en creixement, o un boc que hem d'engegar a muntar les cabres. Per cada cas hi ha una ració (UF, unitats farratgeres que en diuen els especialistes) que cal administrar perquè cada animal cobreixi amb èxit les seves necessitats nutricionals. Jo no m'hi trenco gaire el cap, que tinguin la mirada viva i els brilli el pèl, que estiguin bé de pit i de carns, que la llana no els frissi, i que les cabres vagin sempre amb la cua alta.

Més enllà d'aquestes qüestions més pràctiques, que ens poden fer considerar el que suposa tenir cabres i ovelles per a l'autoconsum, hi ha els temes burocràtics. Us avanço que n'hi ha per empenyar-se i desistir entre permisos, llicències i horaris dels funcionaris. I no cal esmentar el munt de malalties i coses rares que ens podem trobar. Però no patiu que no són tantes, i sempre serà més car el remei que la malaltia. Tingueu sempre present que quan més feliç sigui un animal, menys malalties tindrà. ✿

02. L'Édu Balcells amb el ramat. Imatge d'arxiu.